

УДК (С тадж.)

Худобердієва Муаззама Шакармамадова

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ТВОРЧИСТЬ ТАДЖИЦЬКОГО ПИСЬМЕННИКА МІРЗО ТУРСУН-ЗАДЕ

Наук. керівник ст. викл, канд. філолог. наук Назаревич Л.Т.

Мірзо Турсун-заде народився 2 травня 1911 року в Азії – Гісарській долині на березі гірської річки Каратаг. Початкову освіту він здобув у медресі при мечеті, трохи згодом, коли в Каратазі відкрилась школа-інтернат для бідних дітей, він став її учнем. З інтернату хлопця перевели у дитбудинок в Душанбе, де одним із його вчителів став Лахуті. Юнак став найкращим студентом педагогічного технікуму, а після цього продовжив навчання в Таджикиському інституті просвіти в Ташкенті.

Ім'я Мірзо Турсунзаде ввійшло в історію не лише таджицької, а й світової поезії. Його відомі поеми – «Хасан-Арабакаш», «Мила моя», «Осінь і весна», вірші «Індійська балада», «Закони братства» та ін. Він першим працював у новому для таджицької культури жанрі драматургії. П'єса «Вирок» (1934 р.) була удостоєна першої премії республіканського літературного конкурсу. До його поезії зверталися таджицькі кінорежисери, зокрема музичний фільм «Я зустрів дівчину», де звучали національні мелодії А.Бабаєва, покладені на вірші Турсун-заде, мали приголомшливий успіх у республіці та восьмидесяти країнах світу. Твори Мірзо Турсун-заде перекладені на 50 мов світу. Автор також займався перекладом, він переклав на рідну мову багато шедеврів світової літератури: Пушкіна, Шевченка, Некрасова, Шота Руставелі, Джамбула та ін. З 1947 р. митець побував у 32 країнах.

Поет повторював, що найбезціннішим створінням природи є людина, тому її необхідно любити. У Турсун-заде була своя інтерпретація поняття «інтернаціоналіст». Він казав: «Щоб стати інтернаціоналістом, однаковою мірою треба любити і поважати самого себе, потім свою сім'ю і своїх близьких, далі народ і народи своєї країни й, нарешті, людей всієї планети незалежно від кольору шкіри, віросповідання, мови і раси».

Мірзу Турсун-заде в 1948 р. присуджено Сталінську премію другого ступеня. В 1961 р. йому було присвоєно звання «Народний поет Таджикиської ССР», в 1967 р. – о Героя Соціалістичної праці. В 1960 р. він став лауреатом Ленінської премії. У митця при житті було ще багато нагород, які годі й перерахувати.

Помер Мірзо Турсунзаде 24 вересня 1977 р. в м. Душанбе.

Указом президента Республіки Таджикистан, в 2001 р. поету зі світовим іменем посмертно присвоєно звання «Герой Таджикистану».

Мавзолей Мірзо Турсун-заде встановлено в одному из найкращих місць столиці – Лучобському парку, де він любив відпочивати.

Мірзо Турсун-заде є мудрим наставником багатьох відомих літераторів. Людина надзвичайно симпатична та обдарована талантом зуміла легко знайти шлях до сердець своїх читачів. Ці якості гармоніювали з масштабним державним мисленням. Мірзо Турсун-заде брав участь у вирішенні важливих завдань, які стояли перед країною. Всенародна любов до майстра слова з кожним роком міцнішає. Його іменем названі вулиці, школи, бібліотеки, підприємства. Вважаємо, що для перекладознавчих студій цікаво було би глибше дослідити взаємозв'язок таджицької та української літератур.